

Terveen jalostuspohjan vahvistaminen roturisteytyksin

Suomen kromfohrländer ry on useamman vuoden ajan tutkinut aktiivisesti mahdollisuuksia parantaa rodun geneettistä monimuotoisuutta rodun terveyden turvaamiseksi. Tutkimusta on tehty omin voimin tiivistämällä yhteistyötä muualla maailmassa toimivien rotuyhdistysten (eli käytännössä Saksan ja Sveitsin) kanssa sekä selvittämällä, onko suomalaisen kannan tervehdyttämiseen tarvittavia resursseja saatavissa rodun ulkomaisista populaatioista. Pääsääntöisesti tämä on rodun kotimaan populaatio. Vuodesta 2007 alkaen on Saksalla, Sveitsillä ja Suomella ollut yhteisessä käytössään Saksan rotuyhdistyksen (Rassezuchtverein der Kromfohrländer e.V.) ylläpitämä terveystietokanta, joka sisältää käytännössä koko populaation sukutaulu- ja terveystietoineen aina rodun kantayksilöihin asti. Lisäksi Suomen kromfohrländer ry on ollut mukana Hannes Lohen Helsingin Yliopistossa tekemässä geenitutkimuksessa vuodesta 2006 lähtien. Vuoden 2011 lopussa Lohen tutkimusryhmän keräämässä veripankissa oli 258 kromfohrländerin verinäytteet, joista n. 50 on saksalaisista koirista. Kromfohrländereistä on teetetty yhdistyksen toimesta n. 200 koiran DLA-kartoitus. Lisäksi on etsitty epilepsia-, HC- ja hyperkeratoosigenejä mutta toistaiseksi tuloksetta. DLA-kartoituksessa Hannes Lohen ryhmä löysi rodulta 5 erilaista MHC-alueen haplotyyppiä. Se onkin yhtä haplotyyppiä vaille maksimimäärä, mikä rodulta voi kantakirjan valossa löytyä.

Myös Saksassa on rodun terveydentilan ja sen geneettisen monimuotoisuuden kartoittamiseksi tehty töitä sekä käytännön tasolla jalostusvalinnoin että tieteellisin tutkimuksin. Saksan rotuyhdistys on muunmuassa teettänyt laajan sukutaulutietoihin perustuvan tutkimuksen ”Pedigree analysis for conservation of genetic diversity and purging” (Pfeiffer & Wellman 2009), jossa tultiin siihen tulokseen, että kromfohrländer-rodun sisäinen geneettinen vaihtelu on olematonta eikä rodussa ole erotettavissa omiksi populaatioikseen esim. karvapeitteiden tai maantieteellisen sijainnin perusteella mitään selvästi muista erottuvaa ryhmää. Jalostusvaihtoa sekä karvatyyppien että eri maiden välillä on tapahtunut siinä määrin laajamittaisesti.

Vaikka rodun geneettinen pohja on kapea, rotu on silti käytännössä varsin elinvoimainen. Kromfohrländer lisääntyy pääsääntöisesti vaivatta luonnollisesti ja keskimääräinen pentuekoko on miltei 7 vaihteluvälin ollessa 1–13 pentua. Kumpikin ääripää on kuitenkin harvinainen. Suurin osa koirista on terveitä ja myös rakenteeltaan kromfohrländer on terve peruskoira.

Keinot rodun geneettisen monimuotoisuuden parantamiseen ja samalla perinnöllisten sairauksien vähentämiseen populaation sisällä on tutkittu perusteellisesti. Koska näiden tavoitteiden saavuttaminen on osoittautunut varsin vaikeaksi, päätyi Suomen kromfohrländer ry kartoittamaan mahdollisuuksia roturisteytykseen. Keväällä 2011 lähestyimme ensimmäisen kerran Suomen Kennelliiton jalostustieteellistä toimikuntaa koskien roturisteytystä. Jotta Kennelliiton jalostustieteellisellä toimikunnalla olisi mahdollisimman selkeä ja luotettava käsitys ja riittävät taustatiedot rodun tilanteesta, esittelimme rodusta tehdyt terveyteen ja genetiikkaan liittyvät tieteelliset tutkimukset sekä rodun terveystilanteen tilan tilastojen valossa. Saimme roturisteytystä puoltavan vastauksen (JTT 2011/04).

Mahdollisen roturisteytysprojektin valmisteleminen

Tämän vastauksen pohjalta yhdistys alkoi tarkemmin tutkia roturisteytystä. Kesällä 2011 toteutettiin kasvattajille kysely, jossa kartoitettiin kasvattajien käsityksiä rodun tilanteesta ja jalostusmahdollisuuksia sekä halukkuutta osallistua mahdolliseen risteytysprojektiin. Syksyllä 2011 pidetyn, risteytys Hankkeeseen keskittyneen, kaikille avoimen kasvattajapäivän aikana perustettiin erillinen roturisteytystyöryhmä, johon kasvatuskollegion lisäksi olivat vapaita osallistumaan myös rodun tulevaisuudesta kiinnostuneet harrastajat. Syksyllä avattiin myös kaikille avoin kysely, jossa rodusta kiinnostuneiden on mahdollista kertoa mielipiteensä ja ilmaista mahdollinen halukkuutensa hankkeeseen osallistumiseen. Alkuvuodesta 2012 järjestettiin roturisteytystapaaminen, jossa jäsenistölle kerrottiin roturisteytysryhmän työn tuloksista.

Molempien kyselyiden ja tapaamisissa käytyjen keskustelujen perusteella voitiin yksiselitteisesti todeta, että rodun harrastajat ovat aktiivisia sekä laajasti kiinnostuneita ja halukkaita huolehtimaan rodun hyvinvoinnista. Rotuun sinänsä ollaan pääsääntöisesti hyvin tyytyväisiä, mutta roturisteytystä toivotaan laajemman jalostuspohjan ja terveyden turvaamiseksi. Sekä jäsen- että kasvattajakyselyissä on erityisesti korostettu luonteen merkitystä ja kromfohrländer halutaan säilyttää koirana, joka vastaa tulevaisuudessakin rotumääritelmässä esitettyä luonnehdintaa rodusta: *”Sopeutuvainen, oppivainen ja temperamenttinen seura- ja*

kotikoira, joka on hieman pidättyväinen vieraita kohtaan. Metsästysvietti on vähäinen. Aggressiivisuus ja arkuus eivät ole toivottavia”.

Seuraavassa vaiheessa tutkittiin seuraavan neljän rodun soveltuvuutta toiseksi osapuoleksi: tiibetinterrieri, parsonrusselinterrieri, keskikokoinen villakoira ja karkeakarvainen kettuterrieri. Rodun kantakoirista on vain yhdestä säilynyt kuva, eikä yhtäkään ole tiettävästi ollut rekisteröity mihinkään muuhun rotuun. Yhdistelmässä, josta ensimmäiset kromfohrländerit syntyivät, oli isänä griffoni, ranskalainen, karkeakarvainen seisoja ja emänä kerrotaan olleen paperiton ja mustavalkoinen terrierinarttu. Sen on kuvattu olleen samaa tyyppiä, jonka kuva on tullut tunnetuksi ”His master’s voice”-koirana. Tutkituista roduista parsonrusselinterrieri ja karkeakarvainen kettuterrieri lienevät lähinnä rodun kantakoiraa, mutta ovat molemmat metsästyskoirarotuja. Tiibetinterrieri ja villakoira kuuluvat kromfohrländerin tavoin ryhmään FCI9, seurakoirat. Nämä neljä rotua perusteluineen on esitetty jalostustieteelliselle toimikunnalle keväällä 2012. Vastauksessaan toimikunta toteaa, että mikä tahansa roduista on mahdollinen mutta ”risteytykseen käytettävät yksilöt on valittava todella tarkasti ja erityisesti luonteen kanssa pitäisi olla kriittisiä”. Jalostustieteellinen toimikunta tukee roturisteytysprojektia esittämillämme ensisijaisilla tavoitteilla: terveys ja geneettinen monimuotoisuus sekä luonne (JTT 2012/2).

Risteytyslupa

Kesän 2012 aikana on siirrytty kartoittamaan sopivia yhdistelmiä ja valmistelemaan roturisteytystä käytännön tasolla. Lupahakemus ensimmäiselle yhdistelmälle ja laajemmalle risteytysprojektille esiteltiin Jalostustieteelliselle toimikunnalle elokuussa 2012. Jalostustieteellinen toimikunta puolsi hakemusta. Suomen Kennelliiton hallitus käsitteli hakemuksen kokouksessaan 13.9.2012 ja myönsi risteytysluvan seuraavin ehdoin:

- Hallitus päätti myöntää luvan ensimmäiselle, yksilöidylle risteytykselle (musta keskikokoinen villakoira ja kromfohrländer-narttu). Yhdistelmästä syntyvät pennut rekisteröidään kromfohrländereiksi ER-rekisteriin.
- Hallitus päätti hyväksyä Suomen kromfohrländer ry:n risteytysprojektin ja valtuuttaa jalostustieteellisen toimikunnan hyväksymään projektin tulevat yhdistelmät, jotka toteutetaan vuoden 2017 loppuun mennessä. Jalostustieteellinen toimikunta hyväksyy risteytysprojektin yhdistelmät tapauskohtaisesti.
- Koska rotujärjestö ilmoittaa puoltavansa risteytysprojektia, ei projektin aikana toteutettavista yksittäisistä yhdistelmistä enää tarvitse pyytää rotujärjestön lausuntoa.
- Suomen kromfohrländer ry veloitetaan tiedottamaan Kennelliitolle projektin tuloksista ja etenemisestä.
- Kennelliitto antaa projektin tiedoksi PKU:lle (Pohjoismainen Kennelunioni) ja FCI:lle.

Toteuttaminen

Ensimmäinen roturisteytysprojektin yhdistelmä toteutetaan jo syksyn 2012 aikana. Jotta turvataan rodun säilyminen rotumääritelmän mukaisena niin ulkonäöltään kuin luonteeltaankin, tullaan projektin aikana risteytyksiä tekemään useamman rodun kanssa siten, että nämä tavoitteet saavutetaan. Itsestään selvää on, että roturisteytysprojektin rinnalla jatketaan työtä koko rodun terveyden eteen yhteistyössä sekä rodun kotimaan Saksan rotuyhdistyksen (Rassezuchtverein der Kromfohrländer e.V.) että Sveitsin rotuyhdistyksen (Schweizer Kromfohrländer-Club) kanssa ja sitä pyritään tiivistämään entisestään.

Lisätietoa

Viivi Snellman, viivi.snellman at iki.fi (parhaiten tavoitettavissa sähköpostitse) p. 050 530 8970

Suomen kromfohrländer ry Kasvatuskollegion ja risteytystyöryhmän puheenjohtaja

Saksan ja Sveitsin jalostusyhteistyön sekä Lohen ryhmän yhteyshenkilö